

MATEOS, Pablo (2014): *Names, Ethnicity and Populations. Tracing Identity in Space*. Berlin a Heidelberg: Springer-Verlag.

Nepříliš originální myšlenkou o prosazování etnických identit v globalizovaném světě zahajuje Pablo Mateos svou prozatím první monografií z roku 2014 věnující se mapování identit v prostoru. Ač se publikace řadí do nepřehledného množství literatury zaměřené na etnicitu, snaží se autor nabídnout neotřelý přístup ke studiu kolektivních identit. Mateos působí jako přední vědec v mexické Guadalajaře v Centru pro výzkum v sociální antropologii (*Centro de investigaciones y estudios superiores en antropología social*). Doktorský titul získal v oboru sociální geografie na University of London a jako přednášející působil několik let na University College London v oboru humánní geografie (u nás známé spíše jako geografie socioekonomická). V textu je autorovo zaujetí sociální geografii zjevné a knize dominuje spíše globální přístup ke zkoumání problematiky než výzkum jedné lokality. Publikace však do značné míry vychází z autorovy disertační práce (Mateos 2007), jež prezentuje jednotlivé metody a závěry na příkladu poměrně užšího terénu Londýna.

Primárním cílem a motivací této knihy je revize doposud uznávaných etnických kategorií užitých především v populačních cenzech, s jejichž způsobem klasifikace skupin obyvatel je autor nespokojen (s. v). Považuje současně vymezené kategorie za příliš široké a vágní či naopak úzké a nedostatečně reflektující reálnou diverzitu populace, jejíž členové se mnohdy s žádnou z nabízených kategorií nemožou identifikovat (s. 1) a jsou nuceni přijmout shora nabízenou nálepku. Zdůrazňuje, že tvorba klasifikací užitých v nejrůznějších cenzech, průzkumech

a databázích podléhá politické agendě a probíhá instrumentálně s cílem lépe administrovat jednotlivé skupiny obyvatel. Nenavrhuje přitom pouze takovou klasifikaci obohatit o další kategorie a tedy „okénka v dotaznících“, požaduje spíše restrukturalizaci obdobných klasifikací na základě emických kategorií.

Z pohledu sociokulturní antropologie je však zásadním nedostatkem textu Pabla Mateose právě fakt, že ač autor volá po nutnosti revize utilitárně nastavených a uměle ohraničených etnických kategorií (s. 10), sám s podobnými kategoriemi pracuje. Mateosova kritika cílí na skutečnost, že jsou tyto kategorie instrumentálně vytvářeny a používány v politickém a administrativním prostředí, v jehož rámci jsou lidé do těchto kategorií vmanipulováni. Ani v akademické rovině však autor ohraničené etnické kategorie neopouští. Inovativní složkou jsou pouze techniky, kterými Mateos (stejně jako další badatelé provádějící podobný výzkum) k těmto kategoriím dochází a které vlastně představují jádro této monografie.

Jak už název publikace napovídá, klíčovým prvkem autorova výzkumu jsou osobní jména (křestní jména i příjmení), která se dle něj předávají na základě vzorců, jež je třeba upozorovat. Jména tak mapují pohyb obyvatel v čase a prostoru a mezi skupinami osob vykreslují lingvistické, resp. kulturní hranice (s. 2). Mateos vyzdvihuje především metodu vytváření takzvaných CELGs (*Cultural-ethnic-language Groups*) (s. 147), které jsou po etymologické analýze křestních jmen a příjmení přiřazovány k jednotlivým sadám těchto jmen. Vzniká tak metoda zvaná *Onomap*, která dle autora zna-

mená revoluci v kulturní a etnické klasifikaci. Text však zanechává ve čtenáři pocit, že jméno je objektivním ukazatelem etnické identity, jež může být měřena a tříděna do statických kategorií. Ač autor sám na několika místech textu zmiňuje, že etnická identita je velmi složitě uchopitelný koncept podléhající subjektivitě jednotlivce (např. s. 10, 11), knihou prostupuje autorův striktně statistický přístup ke jménům a etnicitě. Zobecnující závěry Mateosova vlastního výzkumu a dalších výzkumů, na něž odkazuje, podsouvají čtenáři myšlenku, že není nic jednoduššího než popsat etnicitu čísly. Sám autor píše, že tato monografie vychází z poznatků lingvistiky, genetiky, epidemiologie, ekonomie, geografie, demografie, sociologie, antropologie, psychologie, historie, genealogie, fyziky a informatiky (s. 2), což se odráží na podobě knihy jako celku.

Největší předností textu Pabla Mateose je jeho systematicčnost a logická návaznost, v níž kapitoly staví jedna na druhé. Kniha je členěna do třech částí, z nichž první je spíše jakýmsi teoretickým úvodem k tématu etnicity a etnické identity, migrace a sociální stratifikace. Pro čtenáře neorientujícího se v tématu etnicity, etnické identity či studiu jmen je několik prvních kapitol zajímavým úvodem do problematiky. Nechybí jasná konceptualizace a operacionalizace pojmů, jež do značné míry usnadňuje čtení této části textu. Po seznámení s tématem autor čtenáře zahltí detailním popisem jednotlivých kvantitativních metod sběru a analýzy dat. Spíše než pokračování ve stejném tempu prvních kapitol je tedy čtenáři nabídnuto množství dat a výsledků ve formě obsáhlých tabulek a grafů, které jej nutí přemýšlet v dikci statistických údajů a dává mu tak za-

pomenout na kvalitativněji pojatý text první části. Zároveň je značná část textu na úkor zajímavějších empirických kapitol věnována zevrubně rešerši literatury zabývající se tématem lingvistického, antropologického a sociogeografického výzkumu jmen. Nicméně pro čtenáře, kteří se hodljají tématem zabývat podrobněji, je tento poctivý vhled do dostupné literatury více než užitečným.

V poslední části publikace se dostáváme k výzkumu samotného autora, který používá prezentovaný způsob klasifikace etnicity na příkladu Londýna a jeho obyvatel. Jak už je zmíněno výše, cílem tohoto dlouhodobého výzkumu je revize kategorizace etnických skupin a nalezení způsobu, jak co nejlépe zachytit reálnou diverzitu populace britské metropole. Autorův data set a přístup k analýze je působivý, absentuje však citlivější pojetí výzkumu etnické identity.

Z poměrně podrobného, dobře strukturovaného, inovativního a po mnoha dalších stránkách zdařilého díla má tedy čtenář rozporuplné pocity. Co do popisu jmen, jejich sociogeografického kontextu a etymologické a genealogické analýzy je kniha Pabla Mateose zajímavou přehledovou studií, ač zaujme spíše nadšence pro kvantitativní metody. Spojení kvantifikujících závěrů s tématem etnicity se však zdá být nepřilíš vhodně uchopeno. Autor nevěnuje pozornost specifikům etnicity, ani faktu, že člověk může být nositelem několika identit, z nichž mohou být některé v rozporu. Tento text a jeho silně pozitivistický přístup k problematice by tak mohl být pro čtenáře, jenž se v tématu etnicity příliš neorientuje, zavádějící a matoucí. Lépe poslouží jako detailní představení relevantní literatury, výzkumů jmen v prostoru a některých inovativních metod analýzy kvantitativních dat.

Dalšie použité zdroje

MATEOS, Pablo (2007): *An ontology of ethnicity based upon personal names. Implications for neighbourhood profiling* (disertačná práca). Londýn: Department

of Geography, University College London (<http://eprints.ucl.ac.uk/16145/>, 2. 8. 2016).

Pavla Andršová*

MIŠTEROVÁ, Ivona (2013): *Angloamerické drama na plzeňských scénách*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

Názov monografickej práce Ivony Mišterovej evokuje interkultúrny a historický kontext súvisiaci s divadelnými predstaveniami britskej a americkej provincie na javiskách plzenských divadiel, avšak táto práca tak svojim rozsahom (takmer 350 strán), ako aj komplexnosťou skúmania zvolenej problematiky predstavuje rozsiahle interdisciplinárne dielo, zaoberajúce sa nielen chronologickou enumeráciou javiskových stvárnení diel britských a amerických autorov, ale aj históriou divadelníctva v Plzni v kontexte historických udalostí od počiatku jeho vzniku. Súčasne ponúka krátke interpretácie inscenovaných divadelných hier a modifikácie ich významu prostredníctvom jednotlivých javiskových stvárnení na pozadí vplyvu historických udalostí, pričom následne podáva interpretáciu kritickej recepcie jednotlivých hier v dobovej tlači.

Práca svedčí o autorkinej dôslednej práci so skúmaným archívnym materiálom a o jej odbornej erudícii pri skúmaní britskej a americkej drámy, čo sa prejavuje pri precíznom chronologickom skúmaní vzniku a rozvoja plzenského divadelníctva a stvárnení jednotlivých dramatických diel na plzenských javiskách. Autorka monografie presvedčivo poukazuje na vplyv historických udalostí na formovanie a charak-

ter tak výberu, ako aj stvárnenia jednotlivých hier od počiatku formovania vývinu divadla v Plzni, čo sa podľa nej v počiatkovom období od 18. storočia až po vznik Československej republiky prejavuje predovšetkým vplyvom nemeckého divadelníctva a divadelnej infraštruktúry v meste. Autorka súčasne dopĺňa sociálno-historický kontext vývinu plzenského divadelníctva o charakteristiku infraštruktúry plzenských divadiel vrátane architektúry a rozmiestnenia divadelných budov, ako aj o analýzu divadelného repertoáru jednotlivých divadiel, čím práca nadobúda aj sociálno-historický rozmer. Podobne presvedčivo naznačuje rozmach plzenského divadelníctva predovšetkým po vzniku Československej republiky v roku 1918, pričom súčasne poukazuje na dôležitú úlohu hier českých autorov v tomto období. Ako autorka prostredníctvom analýzy tak divadelných, ako režijných koncepcií jednotlivých osobností plzenského divadelníctva naznačuje, hry angloamerickej provincie zohrávali na javiskách plzenských divadiel významnú úlohu od jeho počiatkov až po súčasnosť, o čom svedčí nielen takmer každoročné zastúpenie premiér jednotlivých hier, ale aj na základe autorkinej analýzy dobovej tlače aj záujem publika, pričom, ako autorkina analýza presvedčivo naznačuje,

*Mgr. Pavla Andršová, Katedra antropologie, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni, andrsova@ksa.zcu.cz.